

مقایسه کامل تعزیه با تاریخ اشتباه است/ امکان بزرگنمایی یا کوچک‌نمایی در تعزیه

معاون فرهنگی رئیس قوه قضائیه گفت: مقایسه کامل نمایش به طور عام و تعزیه به طور خاص با تاریخ اشتباه است و نباید انتظار داشت در نمایش تعزیه همان ملاک‌هایی جاری باشد که در منبر جاری است.

خبرگزاری مهر: معاون فرهنگی رئیس قوه قضائیه گفت: مقایسه کامل نمایش به طور عام و تعزیه به طور خاص با تاریخ اشتباه است و نباید انتظار داشت در نمایش تعزیه همان ملاک‌هایی جاری باشد که در منبر جاری است.

به گزارش خبرنگار مهر، حجت‌الاسلام والمسلمین هادی صادقی پیش از ظهر پنجشنبه در مراسم افتتاحیه نخستین همایش ملی شبیه پژوهی که در سازمان تبلیغات اسلامی استان قم برگزار شد اظهار کرد: هنر تعزیه از جمله هنرهایی است که اساس آن دینی است و از بدو پیدایش تا به امروز لحظه‌ای از دین و شعائر دینی جدا نشده است، بنابراین جوهری در تعزیه هست که توجه به این وجوه برای ادامه مسیر می‌تواند روشنی بخش و راهگشا باشد.

وی تاکید کرد: از آنجا که دین حقیقتی الهی دارد و تنزلات آن در جهان طبیعت اتفاق می‌افتد این تنزل‌ها به حسب مراتبی که دارند از منشا اصلی دین که امر مقدس است فاصله می‌گیرند اما ربط خود را با آن حفظ می‌کنند و هرچند در سیر نزولی قرار گرفته‌اند اما بازگشتی صعودی دارند.

وی ادامه داد: قالب‌هایی که تنزلات دینی در آن شکل گرفته است در قالب‌های بیانی، صوتی، تصویری و نمایشی امکان‌پذیر است، از سوی دیگر نمایش آفرینشگر جهانی ممکن است که در آن جهان زیست جدیدی عرضه می‌شود و هر نمایشی برای خود زیست جهانی دارد که در آن واقعیتی مجازی بازنمایی و تولید می‌شود و اگر نمایشی حقیقی و موثر باشد هم تولیدکنندگان و هم مخاطبان آنها، خود را در لحظه نمایش، عضو این جهان می‌پندارند.

حجت‌الاسلام صادقی تاکید کرد: نمایش تاثیرگذار مخاطب را به خود جذب می‌کند و مخاطب در تمام لحظات نمایش همزادپنداری می‌کند و در غم و شادی او شریک می‌شود و با او زندگی می‌کند.

تخیل عنصر اصیل نمایش است

وی تخیل را یک عنصر اصیل و رکن هر نمایش ذکر کرد و گفت: بی‌تخیل نمایشی پدید نمی‌آید و این تخیل می‌تواند وامدار حس باشد یا عقل. اگر وامدار حس شد رو به سوی پستی می‌رود ولی اگر تابع عقل شد رو به سوی تعالی دارد.

به گفته معاون فرهنگی قوه قضائیه، تخیل تابع عقل، مخاطب را با اموری فراتر از طبیعت و متعالی پیوند می‌دهد و وقتی مخاطب با نمایش همراه شد این مخاطب در جهان نمایش تربیت جدید پیدا می‌کند.

حجت‌الاسلام صادقی افزود: تعزیه از همین نوع نمایش‌ها است که امر دینی است، در عین حالی که نمایش است از شعائر دینی هم هست. و همین امر سبب شده تعزیه هیچ گاه اگر هم بخواهند نتواند از جنبه‌های قدسی جدا شود.

عنصر دینی جزو ماهیت تعزیه است

وی با تاکید مجدد بر اینکه عنصر دینی جزو ماهیت تعزیه است اظهار کرد: ملاک دینی بودن نمایش ارجاع آن به روایات دینی است.

وی افزود: هدایت به امر مقدس و تعالی خواهی مخاطب و در نقطه برابر نفرت از پلیدی و زشتی و از آن سو میل و گرایش به سعادت و خیر و خوبی مهم‌ترین ملاک توفیق یک نمایش دینی است.

به گفته معاون فرهنگی قوه قضائیه مقایسه کامل نمایش به طور عام و تعزیه به طور خاص با تاریخ اشتباه است و نباید انتظار داشت در نمایش تعزیه همان ملاک‌هایی جاری باشد که در منبر جاری است.

وی تاکید کرد: هنگامی که در متن تعزیه وارد می‌شویم این متن تاریخ نیست، بنابراین جا برای جیلان خیال فراهم می‌شود و می‌تواند

از تاریخ طبیعی فاصله بگیرد و به تاریخ قدسی میل کند.

شرط مهم تعزیه موفق

حجت الاسلام صادقی افزود: شرط مهم تعزیه موفق این است که ضمن پاس داشت شعائر دینی و روایتی از تاریخ اولیا و اشقیا در برابر یکدیگر، سعی کند عرصه خیال را در بنورد و در متن تاریخ باقی بماند، از این می‌تواند هر چه بیشتر هنری شود و به سبب گسترش دست خیال می‌تواند هنری‌تر شود ولی ملاک می‌خواهد.

وی تاکید کرد: در متون تعزیه گاه روایت‌هایی از وقایعی می‌شود که واقع نشده‌اند، این همان حوادثی است که در تاریخ طبیعی واقع نشده‌اند اما در عالم ملکوت و قدس واقع شونده‌اند.

حجت الاسلام صادقی افزود: خرده نگیرند بر تعزیه بابت آمدن نمونه‌هایی که در تاریخ معتبر نیست زیرا انتظار از نمایش این نیست که عین تاریخ را بازگو کند، تعزیه حق دارد سایر عرصه‌ها را با حفظ ملاک‌ها در بنورد.

امکان بزرگنمایی یا کوچک نمایی وجود دارد

به گفته وی در نمایشی که با غیب پیوند می‌خورد امکان بزرگنمایی یا کوچک نمایی یا اغراق در برخی امور وجود دارد، مثلا هنگامی که در تعزیه چیزهایی را از زبان شمر خوانده می‌شود گاه ممکن است با اوصاف اغراق آمیزی یا با سوت‌های ناهنجار قرین شود تا حس ملکوتی مسئله منعکس شود. حس ملکوتی شمر حس فوق العاده شر است که ما در دنیا بخش کوچکی از آن را خوانده‌ایم و روایت کرده‌ایم. حقیقت ملکوتی شمر آن نیست که در کتاب‌ها روایت شده و یا در یک صحنه عادی در جنگ بتوان دید.

حجت الاسلام صادقی تاکید کرد: شمر واجب خباثت‌هایی است که اگر مجال می‌یافت نمونه‌های دیگر آن در عالم آشکار می‌شد، به همین دلیل او استحقاق مجازات ابدی دارد.

وی خطاب به تعزیه خوانان و پژوهشگران تعزیه گفت: اگر بخواهید ملکوت عملی شمر را نشان دهید باید بتوانید دوزخ او را نشان دهید و اگر حقیقت ملکوتی اولیا را نشان می‌دهید باید بهشت آنها را نشان دهید.

به گفته وی اگر به ظاهر بیان‌های اغراق گونه‌ای در بیان‌ها و صداها و رفتارهای تعزیه دارد نه تنها اغراق نیست بلکه گوشه‌ای از حقایق را نگفته‌اند چون تعزیه باید بیانگر ملکوتی باشد.